

Anmälan mot Stockholms tingsrätt med anledning av handläggningen av ett tvistemål

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 15 juni 2004, framförde AA klagomål mot Stockholms tingsrätts handläggning av ett tvistemål. Han anförde bl.a. att målet hade anhängiggjorts vid tingsrätten under år 1997 men att det ännu inte var avgjort.

Utredning

Dagboksbladet och vissa handlingar i tingsrättens mål T 8-1064-97 infordrades och granskades.

Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar och yttrande över handläggningen av målet, varvid särskilt skulle anges varför målet ännu inte var avgjort.

Tingsrätten kom in med ett remissvar till vilket var fogat yttrande från chefsrådmannen BB och upplysningar från rådmannen CC (se bilaga). (Ej här. JO:s anm.)

BB

Målet kom in till tingsrätten, avdelning 8, den 3 oktober 1997. I samband med att den avdelningen avvecklades under sommaren år 2000 överflyttades målet till avdelning 6. I anledning av organisationsförändringar inom tingsrätten lottades målet om den 19 augusti 2003 till avdelning 4, rotel 9, där rådmannen CC är rotelinnehavare.

CC har i skrivelse som bifogas detta yttrande redogjort för de åtgärder som vidtagits i målet. Av redogörelsen framgår att hon under den tid målet handlagts på hennes rotel vidtagit en rad åtgärder och på ett kraftfullt sätt drivit på parterna för att tingsrätten skall kunna avgöra målet.

Tingsrätten

En av förklaringarna till att målet inte blivit avgjort förrän parterna kom överens om en förlikning vid den muntliga förberedelsen den 2 september 2004 har varit att målet blivit drabbat av organisatoriska förändringar, vilket är olyckligt. Den mest bidragande orsaken till den utdragna handläggningstiden måste anses vara nedläggningen av den avdelning som först handlade målet. AA har därför fog för sin kritik mot tingsrätten. En annan bidragande orsak till att målets handläggning dragit ut på tiden är ombudens agerande och alla de anstånd som begärts. Eftersom parterna nu har ingått ett avtal om förlikning kan tingsrätten i nuläget inte mer än beklaga att handläggningen av målet tog så lång tid.

I ärendet har därefter inhämtats att målet skrevs av den 20 september 2004 sedan parterna träffat en förlikning.

Bedömning

Målet, som avslutades genom ett avskrivningsbeslut den 20 september 2004, inleddes vid tingsrätten den 3 oktober 1997 då det på karendens begäran överlämnades från kronofogdemyndigheten. Målets handläggningstid kom således att uppgå till nästan sju år. En så lång handläggningstid är i det närmaste aldrig försvarbar.

I målet yrkade karenden skadestånd av svaranden med drygt 220 000 kr för att denne i strid med ett avtal parterna emellan i eget namn hade övertagit en order som skulle ha tillförts parternas gemensamma bolag. Målet flyttades under sommaren 2000 över från avdelning 8 till avdelning 6. Av dagboksanteckningarna i målet och CC:s upplysningar framgår att tingsrätten från juni 2000 till den 25 juli 2002 inte vidtog någon handläggningsåtgärd som förde målet framåt. Detta är enligt min mening högst anmärkningsvärt och naturligtvis helt oacceptabelt. Orsaken till detta har inte klarlagts. Det har inte heller framkommit vem som var ansvarig för målet under denna tid. Jag konstaterar emellertid att det faktum att ett mål flyttas över från en avdelning till en annan givetvis inte får leda till att handläggningen av målet stannar upp på det sätt som skedde.

Tingsrätten har i remissvaret angett att en bidragande orsak till att målets handläggning drog ut på tiden är ombudens agerande och alla de anstånd som begärdes. I den delen får jag framhålla följande.

Av utredningen framgår att under målets handläggning vid tingsrätten förekom en förhållandevis omfattande skriftväxling. Bland annat förelades parterna att skriftligen yttra sig över vad motparten hade anfört vid ett stort antal tillfällen. Vidare framgår av dagboksanteckningarna att rätten beviljade parterna upprepade anstånd med att komma in med begärda yttranden eller uppgifter. Vid ett flertal tillfällen har tingsrätten behövt påminna om att förelägganden inte har följts och att beviljade anstånd har löpt ut. Ett sammanträde för muntlig förberedelse hölls den 13 mars 2000, dvs. ungefär två och ett halvt år efter det att målet kom in till tingsrätten. Ytterligare sammanträden för muntlig förberedelse hölls inte förrän den 18 mars och den 2 september 2004.

Rätten har en skyldighet att se till att handläggningen av ett mål inte i onödan drar ut på tiden. Av 42 kap. 6 § tredje stycket rättegångsbalken (RB) följer att rätten skall driva förberedelsen med inriktning på ett snabbt avgörande av målet. Jag har förståelse för att parternas processföring kan medföra att handläggningen av tvistemål drar ut på tiden. Det är emellertid viktigt att förberedelsen inte inskränks till att låta parterna växelvis yttra sig över varandras skrivelser. Jag har i ett tidigare beslut anfört att det då finns risk för att domstolen endast blir en "brevlåda" för parternas skriftväxling (se JO 2004/05 s. 58). Det är således rätten som ansvarar för att målet förs framåt även om parterna inte medverkar på önskvärt sätt. Sådana mål ställer ofta särskilda krav på att rätten agerar med fasthet i fråga om främst formell men även materiell processledning. Om så inte sker, utan parterna endast växelvis

ytrar sig över varandras skrivelser, är risken uppenbar att processen kompliceras ytterligare i stället för att drivas framåt.

Det finns skäl att understryka vikten av att rätten, om parter eller ombud inte följer rättens förelägganden eller på annat sätt förhalar förberedelsen, använder de medel som rättegångsbalken tillhandahåller. Som exempel kan nämnas s.k. stupstocks-föreläggande, möjligheten att meddela att förberedelsen vid en viss senare tidpunkt skall anses vara avslutad eller att göra en skriftlig sammanfattning av parternas ståndpunkter som de uppfattas av rätten (se 42 kap. 15, 15 a och 16 §§ RB). Rätten bör också utnyttja möjligheten att hålla ytterligare sammanträden för muntlig förberedelse i situationer då parternas processföring gör det svårt att driva förberedelsen framåt genom ett skriftligt förfarande.

När det gäller handläggningen av målet efter augusti 2003 delar jag BB:s uppfattning att CC när hon övertog målet på ett kraftfullt sätt vidtog en rad åtgärder för att driva målet framåt. Mot handläggningen under den tiden finns inte skäl att rikta någon kritik. Sammanfattningsvis skulle dock handläggningstiden enligt min mening ha kunnat förkortas avsevärt genom en aktiv och handlingskraftig processledning i ett tidigare skede.

Tingsrätten förtjänar kritik för den långa handläggningstiden. Med detta uttalande avslutas ärendet.